

Společnost bez extrémů?

Extrémismus a konspirace v rozdělené společnosti

Jedním z cílů, které MVČR definovalo v operačním programu pro vnitřní bezpečnost, je předcházení a účinný boj s radikalizací společnosti. Záměrem MVČR je prostřednictvím celostního přístupu napomoci k vytvoření společnosti odolné vůči hybridním hrozbám namířeným proti ideově-hodnotovému zakotvení společnosti a ústavnímu pořádku.

V posledních letech jsme svědky politické polarizace společnosti, dosvědčované masovými demonstracemi ideově nekompatibilních táborů — v obdobných počtech se schází jak příznivci radikálních změn, tak příznivci tradičních řešení současných politických a společenských problémů. Tato polarizace je živnou půdou extrémismu, chápaného jako porušování a neuznávání základních politických a společenských standardů. Extrémistické pozice pak často nacházejí oporu v konspiračních teoriích a čerpají z nich svůj politický program.

Pořádaná debata se zaměří na komplexní ideovou, politickou, socio-ekonomickou a lingvistickou analýzu příčin, forem a dynamiky vývoje extrémismu jako integrálního jevu současné české společnosti. Rozhovor zástupců akademické sféry a bezpečnostních složek má za cíl obsáhnout téma jak z teoretického, tak z praktického pohledu a napomoci k formulaci zásad celostního přístupu k extrémismu, jak je definován MVČR. Hlavním tématem je vztah teorie extrémismu s praxí prevence a boje s radikalizací s cílem vytvořit společnost odolnou vůči hybridním hrozbám.

Otázky, které by měly být v debatě zodpovězeny:

1. blok panelové diskuze — teoretické uchopení fenoménu extrémů a extrémismu

1. Jaké jsou příčiny příklonu k extrémním pozicím a jakou formu současný extrémismus v Česku a v EU nabývá?
2. Extrémismus je z definice v opozici vůči vládnoucímu systému — jak může vládnoucí systém reagovat na extrémismus, aniž by tím vyvolal ještě silnější polarizační efekt?
3. Jakou roli hraje v příklonu se k extrému libovolného typu racionalita, do jaké míry je toto rozhodnutí dáno jinými faktory — a jak je možné s těmito faktory zacházet, především prostřednictvím vzdělávání?
4. Do jaké míry jsou extrémisté obětí zkreslování reality prostřednictvím zjednodušujících schémat? Nakolik se tím liší od většinové společnosti, která se zjednodušujících schémat nepochybně přidrží také? Jak se máme z chyb obou směrů poučit?

2. blok panelové diskuze — konkrétní přístupy v prevenci extrémismu

1. Jak nám teoretická analýza příčin extrémismu může pomoci s jeho prevencí?
2. Jaké konkrétní kroky vyžaduje odstranění těchto příčin?
3. Jakým způsobem by měl být definován cíl boje s extrémismem? „Nepřítelem“ je v tomto případě, na rozdíl od jiných forem boje, část vlastní společnosti. Do jaké míry lze tedy tvrdit, že jde o nepřítele? Je cílem jeho porážka, nebo reintegrace?
4. Co znamená snaha o zachování ideově-hodnotového zakotvení společnosti v post-moderní době, která je z definice hodnotově pluralitní? Jaké hodnoty je legitimní ukotvovat a proč? Jak se shoduje tolerance, coby základní činnost demokratických společností, s bojem s extrémismem?
5. Jak upravit současné vzdělávací programy k dosažení vyšší všeobecné schopnosti rozpoznávat hybridní působení? Jakým způsobem je/mělo by být propojeno teoretické bádání s praxí boje proti extrémismu?

Navrhovaní debatující:

- **Jan Kozák (ÚFAR, FFUK)** — specializace na konspirační teorie
- **Zora Hesová (ÚPOL, FFUK)** — specializace na kulturní války a islamofobii
- **Jan Charvát (IPS, FSV)** — zaměření na extrémismus
- **Josef Šlerka (Stunome, FF UK)** — datová analýza vývoje extrémismu v ČR a východní Evropě
- Zástupkyně/zástupce NÚKIB účastníka zjistit přes: **Ing. Markéta Šilhavá**
- Zástupkyně/zástupce PČR (samí nabízí vzdělávání v oblasti extrémismu pro střední školy) — účastníka zjistit přes: **PhDr. Iveta Náčovská** (koordinátorka prevence)